

Remissvar angående SOU 2023:66 "För barn och unga i samhällsvård"

Alla barn i Sverige har en lagstadgad rätt till bästa möjliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård samt rehabilitering. Det framgår av artikel 24 i Barnkonvention (UN Convention on the Rights of the Child, 1989), som Sverige ratificerade 1990 och som sedan 2020 gäller som svensk lag (Lag 2018:1197). För de barn som placeras i samhällsvård övergår ansvaret för att tillgodose barnets hälso- och medicinska behov till socialtjänsten. En aktiv samverkan mellan sociala myndigheter och hälso- och sjukvården och en strukturerad uppföljning av hälsan hos barn som placeras i samhällsvård skulle således ge möjlighet till en förbättrad hälsa och stora samhällsvinster.

SKR genomförde 2019 en nationell kartläggning av andelen barn som inför, eller i samband med placering, genomgick en hälsoundersökning (SKR, 2020). Studien var en uppföljning av kartläggningar genomförda 2014 och 2016 (SKL, 2015 och 2017). Kartläggningen visade att någon form av hälsoundersökning genomfördes i 68% av de ärenden där barn placerats med stöd av LVU (Lag 1990:52) och i 32% då barn placerats med vårdnadshavarnas samtycke med stöd av SoL (Lag 2001:453). Hos cirka en tredjedel av de undersökta barnen uppmärksammades hälsoproblem med behov av fortsatt uppföljning inom hälso- och sjukvården och i likhet med tidigare kartläggningar sågs ingen skillnad avseende uppföljningsbehov mellan de två grupperna. Vidare framkom att socialtjänsten i mer än vart tionde ärende inte hade dokumenterat huruvida hälsoproblem med uppföljningsbehov framkommit vid genomförd hälsoundersökning. Endast 12% av de placerade barnen hade fått sin tandhälsa undersökt och av dessa behövde 40% fortsatta insatser inom tandvården.

Vi, Barnläkarföreningen (BLF) och Delföreningen Barn som far illa, välkomnar utredningens fokus på att tydligt identifiera behovet av jämlik vård för barn och unga i samhällsvård. Att under uppväxten ha varit placerad i samhällsvård utgör en stark riskfaktor för somatisk och psykisk ohälsa – och såväl nationell som internationell forskning belyser behovet av att samhället vid placering av barn kartlägger, följer upp och, över tid, synliggör barnets behov utifrån en rad olika perspektiv inklusive barnets fysiska och psykiska hälsa. Vi anser att det är av yttersta vikt att socialnämnden fullföljer sin lagstadgade skyldighet att, i samverkan med hälso- och sjukvården, kartlägga och följa upp fysisk-, psykisk- och tandhälsa hos barn som är föremål för socialtjänstens insatser och i synnerhet barn som är föremål för placering i samhällsvård.

Vi anser vidare att det är av yttersta vikt att minska utrymmet för tolkning och att säkerställa en likvärdig och strukturerad process från socialnämndens sida när det gäller barns hälso- och sjukvårdsbehov. Vi anser att det är av yttersta vikt att minska utrymmet för tolkning och att säkerställa en strukturerad och delaktig process från socialnämndens sida när det gäller barns hälso- och sjukvårdsbehov samt undersökningar.

Det är avgörande att regionens ansvar klart och tydligt definieras när det gäller kvaliteten hos utförare av vård, särskilt med specialistkunskap inom traumafokuserad vård samt barn- och ungdomsmedicin. Med hänvisning till den omfattande ohälsa och det stora vårdbehov som finns hos barn i samhällsvård bör alla placerade barn erbjudas en läkarundersökning, i första hand av en barnläkare och i andra hand en allmänläkare med vidareutbildning specifikt om hälsoundersökningar av barn och unga placerade i samhällsvård. Vi anser det också viktigt att det finns en systematisk och strukturerad uppföljning av genomförda hälsoundersökningar av regionerna för att säkerställa, bibehålla och utveckla vårdens kvalitet samt bidra till forskning och utveckling.

För att säkerställa att socialnämnderna har den kompetens som krävs för att möta behoven hos barn och unga i samhällsvård, bör regionen erbjuda relevant utbildning om utsatta barns hälsa och formerna för uppföljning och samverkan med hälso- och sjukvården. Det är också viktigt att hälso- och sjukvårdspersonal inom regionen ges adekvat utbildning för att kunna utföra hälso- och sjukvård för denna specifika målgrupp.

Barnläkarföreningen önskar att tydligt framhålla att barnens hälsa betydligt påverkas om de hindras från att delta i skolgång. Därför anser BLF att det kommande arbetet måste inriktas på att kommunerna åläggs att snarast möjligt, dock senast inom en månad, erbjuda barn och ungdomar som placeras i samhällsvård utanför sin hemkommun en skolplats.

Barnläkarföreningen vill också särskilt uppmärksamma barn i samhällsvårds rätt till god tandhälsa och tillgång till tandvård. En i detta sammanhang särskilt utsatt grupp är barn som placeras utanför sin hemregion och speciellt de ungdomar som är placerade i HVB-hem, där tillgång till tandvård är mycket låg (15% enligt Socialstyrelsen rapport 20240215). Det är av yttersta vikt att frågan om kostnad för tandvård för barn och unga som placeras utanför sin hemregion tydligt regleras så att dessa barn och unga får sina behov av tandvård tillgodosedda.

Sammanfattningsvis stödjer vi utredningens slutsatser och betonar behovet av en mer strukturerad och kvalitativ vård för barn och unga i samhällsvård. Vi ser fram emot att se dessa rekommendationer implementeras för att säkerställa en trygg och effektiv vård för denna sårbara grupp.

Stockholm 2023-03-05

Ulrika Ådén

Ordf. Barnläkarföreningen

Stefan Rune

Ordf. Delföreningen Barn som far illa